

דְּבַר אַחַר, וְיֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ, בְּקִרְבוֹ
 דָּאָדָם מִמֶּשׁ. בְּגִין דְּכַד אַתְּבְּרִי בַר נֶשׁ,
 וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְהִיב לֵיהּ נִשְׁמַתְיָהּ, וְנִפְיָק
 לְאִוְרָא דְעֵלְמָא. הַהוּא רוּחָא דְבַגְוִיָּהּ, לֹא
 אֲשַׁכַּח גּוֹפָא לְאַתְפְּשֻׁטָא בַגְוִיָּהּ, וְקִימָא בְּסִטְרָא
 חַד בַּגְוִיָּהּ.

וְכִשְׁאָדָם מִתְפַּשֵּׁט גּוֹפּוֹ, אוֹתָהּ
 הַרוּחַ מִתְפַּשֵּׁט וְנוֹתַנָת בּוֹ כַח.
 וְכֵן כְּמוֹ שֶׁהַגּוֹף מִתְגַּדֵּל, כִּף
 הַרוּחַ נוֹתַנָת בּוֹ כַח שְׂיִתְחַזֵּק
 הָאָדָם עִמָּה, וּמִשּׁוֹם כִּף יֵצֵר רוּחַ
 אָדָם בְּקִרְבוֹ מִמֶּשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, יֵצֵר רוּחַ אָדָם מֵהַ
 זֶה? מִשּׁוֹם שֶׁהַרוּחַ הַהִיא צְרִיכָה
 כַּח שְׁלֵמְעָלָה יוֹתֵר לְהַסְתִּיעַ
 עִמָּה, וְעַל כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ, וְנוֹתַן
 לוֹ סִיוֵעַ לְאָדָם.

בֵּא רְאֵה, כְּשֵׁאוֹתָהּ הַרוּחַ צְרִיכָה
 סִיוֵעַ - כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹתוֹ הָאָדָם
 וְכְמוֹ שֵׁאוֹתוֹ הַגּוֹף נִתְקַן, כִּף גַּם
 מִתְקַנֵּים לוֹ אֶת אוֹתָהּ הַרוּחַ
 וּמוֹסִיפִים לוֹ רוּחַ לְהַתְּקֵן, וְזֶה
 הוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ.

וְכֵא רְאֵה, כִּינּוֹן שְׂאָבֵד יוֹסֵף
 מֵאֲבִיו, יַעֲקֹב אָבֵד אוֹתָהּ תּוֹסֵפֵת
 הַרוּחַ שְׁהִיָּתָה בּוֹ, וְהַסְתַּלְקָה
 מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. אַחַר כִּף מַה
 כְּתוּב? (בְּרַאשִׁית מֵה) וַתַּחֲזִי רוּחַ
 יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכִי עַד עֲכָשׁוּ הָיָה
 מֵת? אֵלָּא אוֹתָהּ תּוֹסֵפֵת הַרוּחַ
 הַסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה וְלֹא
 הִיָּתָה בְּתוֹכּוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהַעֲצָב
 שְׁהִיָּה בּוֹ גָרָם לוֹ, (וְאִם נִרְמָה לוֹ לֵיתָ)
 שְׁלֵא הִיָּתָה רוּחַ בְּקִיּוּמָהּ, וּמִשּׁוֹם
 כִּף וַתַּחֲזִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.
 וְכֵאן כְּתוּב וַיֵּרָא יַעֲקֹב, שְׁעַד
 עֲכָשׁוּ לֹא הִתְבַּשֵּׁר. מִנֵּינָה הָיָה
 יוֹדֵעַ? אֵלָּא וַיֵּרָא יַעֲקֹב, שְׂרָאָה
 אֶת כָּל דִּירֵי הָאָרֶץ שֶׁהוֹלְכִים
 לְמִצְרַיִם וּמִבְּיָאִים תְּבוּאָה. זֶהוּ
 שְׂכָתוּב וַיֵּרָא יַעֲקֹב.

וְכֵר בַּר נֶשׁ אֲתַפְּשֵׁט גּוֹפִיָּהּ, הַהוּא רוּחָא
 אֲתַפְּשֵׁט, וְיְהִיב בֵּיהּ חֵילָא, וְכֵן פְּגוּוֹנָא
 דְּגוֹפָא אַתְּרַבִּי, הֵכִי רוּחָא יְהִיב חֵילָא בֵּיהּ,
 לְאַתְתַּקְפָּא בַר נֶשׁ בְּהִדְיָהּ. וּבְגִין כִּף יוֹצֵר רוּחַ
 אָדָם בְּקִרְבוֹ מִמֶּשׁ.

וְאִי תִימָא יוֹצֵר רוּחַ אָדָם מֵהוּ, בְּגִין דִּהַהוּא
 רוּחָא, אֲצִטְרִיךְ חֵילָא דְלַעִילָא יִתִּיר
 לְאַסְתִּיעָא בְּהִדְיָהּ. וְעַל דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 אִיהוּ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ, וְיְהִיב לֵיהּ סִיוֵעָא
 כְּבַר נֶשׁ.

תָּא חֲזִי, כִּד הַהוּא רוּחָא אֲצִטְרִיךְ סִיוֵעָא,
 פְּגוּוֹנָא דְאִיהוּ הַהוּא בַר נֶשׁ, וּכְגוּוֹנָא
 דִּהַהוּא גּוֹפָא אַתְתַּקֵּן, הֵכִי נִמִּי הַהוּא רוּחָא
 מִתְקַנֵּין לֵיהּ, וְאוֹסְפִין לֵיהּ רוּחָא לְאַתְתַּקְנָא.
 וְדָא הוּא יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ.

וְתָא חֲזִי, כִּינּוֹן דְּאַתְאָבִיד יוֹסֵף מֵאֲבִיו, יַעֲקֹב
 אָבִיד הַהוּא תּוֹסֵפֵת רוּחָא דִּהוּה לֵיהּ,
 וְאַסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ שְׂכִינָתָא. לְבַתֵּר מַה כְּתִיב,
 (בְּרַאשִׁית מֵה) וַתַּחֲזִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכִי עַד הַשְּׂתָא
 (דף קצו ע"ב) מִית הָוָה. אֵלָּא הַהוּא תּוֹסֵפֵת רוּחָא
 אֲסְתַּלַּק מִנֵּיהּ שְׂכִינָתָא, וְלֹא הָוָה בַּגְוִיָּהּ. בְּגִין
 דְּעֲצָבוֹנָא דִּהוּה בֵּיהּ גְרָמָא לֵיהּ, (וְאִי נִרְמָא לֵיהּ הָא)
 דְּלֹא הָוָה רוּחִיָּה בְּקִיּוּמִיָּהּ. וּבְגִין כִּף וַתַּחֲזִי רוּחַ
 יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְהֵכָא כְּתִיב וַיֵּרָא יַעֲקֹב, דְּעַד כְּעַן
 לֹא אֲתַבְּשֵׁר, מִנָּא הָוָה יָדַע. אֵלָּא וַיֵּרָא יַעֲקֹב,
 דְּחִמָּא לְכָל דִּירֵי אַרְעָא דְאַזְלִי לְמִצְרַיִם, וּמִיִּיתָן
 עֲבוּרָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֵּרָא יַעֲקֹב.

רבי יצחק אָמר, באַ ראָה, דוּד
הַמְלִיךָ זָכָה לְהִתְחַבֵּר עִם הָאֲבוֹת,
וַיִּרְשׁ אֶת מְקוֹמוֹ בְּתוֹכָם. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב אֶבֶן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים הִיָּתָה
לְרֹאשׁ פְּנֵה.

רבי ייסא ורבי חזקיה היו
הולכים מקפוטקיא ללוד, והיה
עמיהם יהודי אחד שמחזיק גוד
של יין. בעודם הולכים, אמר
רבי ייסא לרבי חזקיה, פתח פיך
ואמר דבר אחד מאותם הדברים
המעלים של התורה שאתה
אומר כל יום לפני המאור
הקדוש.

פתח ואמר, (משלי א) דרכיה דרכי
נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכיה
דרכי נעם - אלו דרכי התורה.
שמי שהולך בדרכי התורה,
הקדוש ברוך הוא משרה עליו
את נעימות השכינה שלא תזוז
ממנו לעולמים. וכל נתיבותיה
שלום - שכל נתיבות התורה
כלם שלום. שלום לו למעלה,
שלום לו למטה. שלום לו
בעולם הזה, שלום לו בעולם
הבא.

אמר היהודי ההוא, כמו מטבע
בכיס נמצא בפסוק הזה. אמרו
לו, מנין לך? אמר להם, שמעתי
מאבא, ולמדתי כאן דבר טוב
בפסוק הזה. פתח ואמר, הפסוק
הזה הוא בשני גונים ובשני
צדדים. קוראים בו דרכים
וקוראים בו נתיבות. קוראים בו
נעם, וקוראים בו שלום. מי
הדרכים ומי הנתיבות? מי הנעם
ומי השלום?

אלא דרכיה דרכי נעם, הינו
שפתוב (ישעיה מג) הנותן בים דרך.
שהרי בכל מקום שנקרא בתורה
דרך, זו דרך פתוחה לכל. פדרך
הזו שפתוחה לכל אדם, כף
דרכיה דרכי נעם. אלו הדרכים
שפתוחים מן האבות, שפרו בים

רבי יצחק אָמר, תא חזי, דוד מלפא זכה
לאתחברא באבהן, וזרית דוכתייה
בגווייהו. הדא הוא דכתיב, אבן מאסו
הבונים הייתה לראש פנה.

רבי ייסא ורבי חזקיה הוו אזלי מקפוטקיא
ללוד, והוה עמהון חד יודאי במטול
דקפטרא דחמרא, עד דהוו אזלי, אמר רבי
ייסא לרבי חזקיה, אפתח פומך ואימא חד
מלה מאינזן מילי מעלייתא דאורייתא, דאת
אמר בכל יומא קמי בוצינא קדישא.

פתח ואמר, (משלי א) דרכיה דרכי נועם וכל
נתיבותיה שלום. דרכיה דרכי נעם,
אלין ארחין דאורייתא. דמאן דאזיל בארחי
דאורייתא, קדשא בריך הוא אשרי עליה
נעימותא דשכינתא, די לא תעדי מגיה
לעלמין. וכל נתיבותיה שלום, דכלהו נתיבין
דאורייתא כלהו שלם, שלם ליה לעילא,
שלם ליה לתתא. שלם ליה בעלמא דין,
שלם ליה בעלמא דאתי.

אמר ההוא יודאי, איסירא (אסירא) בקיסטרא
בהאי קרא אשתפח, אמרו ליה, מנין
לך. אמר לון, מאבא שמענא, ואוליפנא הכא
בהאי קרא מלה (בבא). פתח ואמר, האי קרא
בתרין גוונין איהו, ובתרין סטרין. קרי ביה
דרכים, וקרי ביה נתיבות. קרי ביה נעם, וקרי
ביה שלום. מאן דרכים, ומאן נתיבות. מאן
נעם, ומאן שלום.

אלא דרכיה דרכי נעם. היינו דכתיב, (ישעיה
מג) הנותן בים דרך, דהא בכל אתר
דאקרי באורייתא דרך, הוא אורח פתיחא
לכלא. כהאי ארחא, דאיהו פתיח לכל פר
נש. כף דרכיה דרכי נעם, אילין אינון דרכים
דאינון פתיחן מאבקהן, דכראן בימא רבא,